

Ukrainian Orthodox Church of Canada
Українська Православна Церква в Канаді
L'Église orthodoxe ukrainienne du Canada

[Home Page](#) | [Listing of Articles](#)

**Преподобний Отець наш,
Феодор Начертаний,
Сповідник Палестинський
і Віфінійський**

**Our Venerable Father,
Theodore the Branded,
Confessor of Palestine and
Bithynia**

Fr. Ihor Kutash - о. Ігор Куташ

kutash@unicorne.org

«Ваша пропозиція рівнозначна з висловом: 'Дай мені раз відрізати твою голову, а потім можеш іти куди лиш бажаєш'.»

На 9-го січня за григоріанським календарем (що є 27-го грудня на юліанському) – тобто на третій день Різдва – ми святкуємо пам'ять вельми рішучого сповідника про справжнє значіння Різдва Христового, а також про єдність та авторитетність Церкви. Це – Святий, який носив знаки сповідання свого всім на яву – накреслені на його обличчі! Він – Преподобний Феодор, прозваний Начертаним, Сповідник Палестинський і Віфінійський.

Розпочнімо осмисленням правдивого значіння Різдва Христового. Так, ця пора року чудово впливає на економію. Люди купують подарки і святкують. На жаль, часто виходить, що справжня економія – спасіння від смерті

"Your proposal is the same as saying: 'Let me cut off your head once, and then you may go wherever you wish'."

On January 9 on the Gregorian Calendar (which is December 27 on the Julian) – in fact on the third day of Christmas - we commemorate a most determined confessor of the true meaning of Christmas, as well as the unity and authority of the Church. He is a Saint who bore the marks of his confession for everyone to see – branded upon his face! He is the Venerable Theodore, surnamed Graptus or "the Branded", Confessor of Palestine and Bithynia.

Let us begin by considering the true meaning of Christmas. Yes, this time of year is generally wonderful for the economy. People are buying presents and celebrating. Alas, it seems

та розпачу – затьмарена економією потоку грошового. Багато-хто полонений смутком, а навіть і розпукою у цей святочний час. Їхнє життя начебто безмістовне і самотнє. Те, що колись їм робило життя захоплюючим, або щонайменше несогіршим – позникало. Юність, здоров'я, родина, друзі – всі відійшли. А бачити те, як другі насолоджуються цими ж перелітними носіями щастя не потішає самотніх та забутих – навпаки воно може їм наносити ще більше смутку. Але ж *таки* є те, що може дати заспокоєння та розраду навіть найбільш самотнім та забутим, якщо б ми лише могли його сприйняти – якщо б ми лише могли засвоїти його актуальність для нас самих та й передавати його іншим.

Заспокоєння і розрада в Святі Різдва – це *реальне* пришествя у часі і просторі, на цій же планеті, у цій вселенній, у людську історію... Бога – Бога, Який розділяє нашу людськість і Сам Собою відкриває нам доступ до Свого Божества. І то – через Дитячко Ісуса. Він народжується у дерев'яних яслах, у печері що служить як стайня, Матері-Діві, яка Йому передає Його людськість – а Він у Свою чергу передає їй та всім, які приймуть Його, доступ до Свого Божества. Ісус, народжений у Вифлеємі, вихований у Назареті, розп'ятий і воскреслий у Єрусалимі – Він же, Його ж життя, Його слова, Його безкінечне служіння – у них же справжнє значіння Свята Різдва.

І Святий, якого ми поминаємо 27-го грудня/9-го січня, разом з його братом Феофаном (обох називаємо «Начертаними») рішуче супротивлявся неправильним зусиллям високопоставлених осіб – таки ж начебто всемогутніх імператорів – ослабляти це значіння. Ці автократи робили це настоюючи на тому, що не можна представляти Втіленого Бога Іконою – та що шанувати її це богохульство. Вони хитро вдавали, що такою заборонаю вони справді захищали Нікейський Символ Віри,

that often the true economy – salvation from death and despair – is eclipsed by the economy of cash flow. Many are in the grips of sadness and even despair during the festive season. They feel empty and alone. That which has made life exciting – or at least tolerable – for them is no longer there. Youth, health, family, friends have faded away. The sight of others enjoying these transitory reasons for happiness does not comfort the lonely and forgotten – it may make them even sadder. Yet there *is* a cause for comfort and joy even for the most lonely and forgotten if we can but receive it – if we can help to actualize it for ourselves and for others.

The comfort and joy of Christmas is in the *real* coming into time and space, on this planet, in this cosmos, into human history... of God - God Who shares our humanity and through Himself opens the way for us to share in His Divinity. It is through the Baby Jesus. He is born in a wooden manger, in a cave that serves as a stable, to a Virgin Mother, who gives Him His humanity – and He, in turn, gives her, and all who will receive it, access to His Divinity. Jesus, born in Bethlehem, raised in Nazareth, crucified and risen in Jerusalem – He, His life, His words, His unending ministry – these constitute the true meaning of Christmas.

The Saint we commemorate on December 27/January 9, together with his brother, Theophanes (both are known as “the Grapti” – “the Branded”), firmly opposed the misguided efforts of those in high places – in fact seemingly all-powerful Emperors – to water down this meaning. The way in which these autocrats did so was to insist that one may not depict God Incarnate by making an Icon – that to venerate one would be blasphemy. They cunningly pretended that by this ban they were actually safeguarding the Nicene Faith, re-affirmed at the Fourth Ecumenical Council held in Chalcedon (today a district of Istanbul called Kadikoy) in

якого підтвердив Четвертий Вселенський Собор, що відбувся в Халкидоні (сьогодні це околиця в Стамбулі, яка має назву Кадікой) у 451 р., що проголосив, що Ісус – як Істинний Бог, так і Істинна Людина. Вони ж твердили, що Ікона може передавати лише Людську а не Божественну Природу Господа нашого. Але ж очевидним те, що важлива характерна риса людських істот та, що їх можна описувати в словах – та й в образах.

Начертані брати разом з іншими Ченцями правильно пізнали, що заборона Ікон оснувалася на запереченню *реальності* Боговтілення. Ця заборона означала, що в Ісусі Бог не став справжньою людською істотою, яку можна б описувати в словах та образах. Така заборона остаточно привела б до розкладу Віри, яка проголошує реальне, конкретне, історичне єднання з земним життям Того, Який творить Небеса і Землю, все видиме й невидиме. І тоді всі загублені та покинені – а така характеристика остаточно відноситиметься до кожного з нас смертних – остануться без надії. Бо ж те, що є характерним для людини – нескінчена здатність змінюватись на щось краще чим те, чим була до того, і так сповнювати потенціал, який з'явився з її народженням на світ – остаточно став би лише жорстоким жартом, який закінчився б нашим захворінням, смертю і зникненням. Якщо ж ми не є і не можемо бути – через Того, Який став одним з нас Своїм народженням, як справжня людина – поєднані з Божественною енергією Його Божества, то тоді остаються для нас тільки смерть і зникнення. Пісня нашого життя просто кінчається – так як радять атеїсти пояснювати смерть дітям. Але якщо це правда, як радісно проголосує наш колядка, що «Бог предвічний народився», тоді ця музика наша ніколи не закінчиться!

Святі Феодор і Феофан народилися в Єрусалимі в батьків-

451, which proclaimed that Jesus is both true Man and true God. They did so by saying that an Icon could only portray the Human and not the Divine Nature of our Lord. However, it is obvious that an important characteristic of human persons is that they may be described in words - and images.

The Grapti and other Monks rightly discerned that the ban on Icons was based upon a denial of the *reality* of the Incarnation. This prohibition implied that in Jesus God did not truly become a human person who could be described by words and images. Such a ban would eventually lead to the corruption of the Faith which proclaims the real, concrete, historical union with earthly life of the One Who creates Heaven and Earth, all things visible and invisible. And the lost and abandoned – a description which eventually comes to apply to every one of us mortals - would be left without hope. For that which is characteristic of the human person – the endless capacity for change to become better than we were and so fulfill the promise of our birth – would finally become a cruel joke, ending with our sickness, death and oblivion. If we are not and can not be – through the One Who has become one with us by His birth as a true Human – linked with the Divine energy of His Godhead, then death and oblivion are all that remains. The song of our life just ends – just as atheists say we can explain death to children. But if it is really true, as the Ukrainian carol joyfully proclaims, that “God eternal is born”, then the music never ends!

Saints Theodore and Theophanes were born in Jerusalem of Christian parents. They took up monastic endeavours in the Great Lavra of St. Sabbas in Palestine. Theodore was ordained a Priest. Although the iconoclastic (“icon-smashing”) heresy was refuted at the Seventh Ecumenical Council in Nicea (today Iznik in Turkey) in 787, a number of subsequent

Християн. Вони прийняли чернечі подвиги в Великій Лаврі Св. Сави в Палестині. Феодора висвятили в сан Ієромонаха (Священника-монаха). Хоч іконоборчу єресь відкинув Сьомий Вселенський Собор у Нікеї (сьогодні це Ізнік у Туреччині) у 787 р., декілька імператорів і після нього далі продовжували поширювати і жваво нав'язувати її. Патріярх Єрусалимський послав двох братів у Стамбул, щоб захищати Віру. Коли їхню аргументацію не міг заперечити сердитий імператор Лев V (813-820), то він наказав їх побити і заслати. Наступні імператори Михаїл II (820-829) і Феофіл (829-842) продовжували це гоніння. Останній був особливо нелюдям. Маючи намір висміяти їхню настоювання на тому, що Втіленого Бога можна описувати як словами так і образами, він наказав, щоб накреслити на їхні обличчя розжареними голками глузливу поезію, зле скомпоновану, на 12 лінійок (може це була пародія 12 артикулів Нікійського Символа Віри?). Ця мука тривала 2 дні. І так повстало їхнє прізвище «Начертані».

Та Свв. Брати Феодор і Феофан, замість сприймати це насильство вчинене їм, як нестерпну наругу, сприйняли його, як незмивне благословення, як і навчає Господь: «Блаженні ви, як ганьбити та гнати вас будуть, і будуть облудно на вас наговорювати всяке слово лихе ради Мене. Радійте та веселіться, нагорода бо ваша велика на небесах! Бо так гнали й пророків, що були перед вами» (Матвія 5:11-12).

Треба було також відмовитися від фальшивого миру, який поставив би під загрозу справу, ради якої вони терпіли. Префект міста запропонував звільнення о. Феодору якщо б він хоч один раз прийняв Святе Причастя разом з іконоборцями. Та з огляду на те, що спільне прийняття Причастя – це джерело і проголошення єдності та авторитетності Церкви, як Тіло Христове – таке сопричастя дало б зрозуміти, що

Emperors continued to promote – and vigorously enforce – it. The Patriarch of Jerusalem sent the two brothers to Constantinople to defend the Faith. When their arguments proved irrefutable, the angry Emperor Leo V (813-820) ordered that they be beaten and exiled. Subsequent Emperors Michael II (820-829) and Theophilus (829-842) continued the persecution. The latter was especially cruel. Intending to mock their insistence that God Incarnate may be described in images as well as words, he ordered that a derisive (and badly composed) poem consisting of 12 lines (parodying the 12 articles of the Nicene Creed?) be branded upon their faces with white-hot needles – an ordeal that took two days. And so came about their surname, “Grapti” – “the Branded”.

Sts. Theodore and Theophanes, instead of considering this atrocity to be an intolerable humiliation, accepted the violence done to them as an indelible blessing, in keeping with the Lord’s teaching: “Blessed are you when they revile and persecute you, and say all kinds of evil against you falsely for My sake. Rejoice and be exceedingly glad, for great is your reward in heaven, for so they persecuted the prophets who were before you” (Matthew 5:11-12).

It was also necessary to refuse a false peace, which would jeopardize the cause for which they suffered. The city prefect offered to free Fr. Theodore if he would only once receive Holy Communion together with the iconoclasts. Since receiving Communion together is the source and proclamation of the unity and authority of the Church as the Body of Christ, this would mean that the living martyr, Fr. Theodore, would thereby in effect show himself willing to accept the prohibition of Icons, even if afterwards he returned to his monastic cell and venerated the Icons he may have had there. The Saint responded to the offer with these clever words: “Your proposal is the same as

живий Мученик, о. Феодор, цим заявляє, що він погоджується прийняти заборону Ікон, навіть тоді коли б він по цьому повернувся у свою чернечу келію і там поклонився б перед Іконами, яких він міг там мати. Святий відповів на цю пропозицію такими дотепними словами: «Ваша пропозиція рівнозначна з висловом: 'Дай мені раз відрізати твою голову, а потім можеш іти куди лиш бажаєш'.»

На останку Св. Феодор Начертаний упокоївся у тюрмі в Віфінії (сьогодні це північна центральна Туреччина), а його брат, Св. Феофан (який також скomпонував частину літургічної книги, назва якої *Октоїх*), дожив до кінця іконоборства у 842 р. і став Єпископом Нікеї перед своїм упокоєнням. Моці Св. Феодора перенесли в Халкидон, якого Віри він був проголошував і словами й життям своїм, і там від них повстало багато чудес. Є можливість, що славний український козачий володар Богдан Хмельницький - пов'язаний з цим геройським Угодником. «Богдан» - це українська версія грецького «Феодор» і дехто каже, що Гетьман або народився або його охрестили у день цього Празника.

Нехай же радісна звістка про те, що в Христі Бог дійсно завжди з нами, яку захищав Св. Феодор Начертаний, приносить нам заспокоєння, мир та надію. І нехай ми завжди – наполегливо й послідовно – виявляємо їх своїми словами та своїм життям сьогодні і на завжди! Амінь.

saying: 'Let me cut off your head once, and then you may go wherever you wish'."

Eventually St. Theodore the Branded died in prison in Bithynia (today north central Turkey), while his brother, St. Theophanes (who also composed part of the liturgical book called *The Oktoechos*) survived until the end of iconoclasm in 842 and became Bishop of Nicea before his death. St. Theodore's relics were transferred to Chalcedon whose Faith he had proclaimed by his words and life and there worked many miracles. It is possible that the great Ukrainian Kozak leader Bohdan Khmelnyts'kyy is linked with this heroic Saint: "Bohdan" is the Ukrainian version of "Theodore" and some say that the Hetman was born or baptized on his Feastday.

May the joyful message that in Christ, God is truly with us forever, defended by St. Theodore the Branded, bring us comfort, peace and hope. And may we ever – persistently and consistently – manifest these by our words and our lives today and forever! Amen.